

„Fascinujúca kniha o tom, ako by mohol vyzerateľ rodovo rovnoprávnejší svet a prečo sa o to oplatí usilovať.“

– HILLARY RODHAM CLINTONOVÁ –

ELIZA REID

PRVÁ DÁMA ISLANDU

TAJOMSTVO
ISLANDSKÝCH
ŽIEN

AKO VÝNIMOČNÉ ŽENY Z ISLANDU
MENIA SVET

ELIZA REID

PRVÁ DÁMA ISLANDU

TAJOMSTVO
ISLANDSKÝCH
ŽIEN

ELIZA REID
TAJOMSTVO
ISLANDSKÝCH ŽIEN

Vydala GRADA Slovakia s.r.o. pod značkou Grada
Moskovská 29, 811 08 Bratislava 1
www.grada.sk
Tel.: +421 2 556 451 89
ako svoju 152. publikáciu

Z anglického originálu *Secrets of the Sprakkar: Iceland's Extraordinary Women and How They are Changing the World*, vydaného vydavateľstvom Sourcebooks, v roku 2022,
do slovenčiny preložila Michaela Meňhartová.

Jazyková redakcia Anetta Letková
Grafický návrh a spracovanie obálky Zuzana Ondrovičová
Grafická úprava a sadzba Zuzana Ondrovičová
Zodpovedná redaktorka Zuzana Jančoková

Vydanie 1., 2022
Počet strán 296
Tlač THB a.s.

Copyright © 2022 by Eliza Reid
Published by arrangement with Transatlantic Literary Agency Inc.
Illustration © Energy rune by Alrún Nordic Design

Slovak edition © GRADA Slovakia s.r.o., 2022
Translation © Michaela Meňhartová, 2022
Cover illustration © stock.adobe.com/marimariko

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy
Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reprodukováaná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa. Neoprávnené použitie tejto knihy bude trestne stíhané.

ISBN 978-80-8090-409-8(ePub)
ISBN 978-80-8090-408-1 (pdf)
ISBN 978-80-8090-407-4 (print)

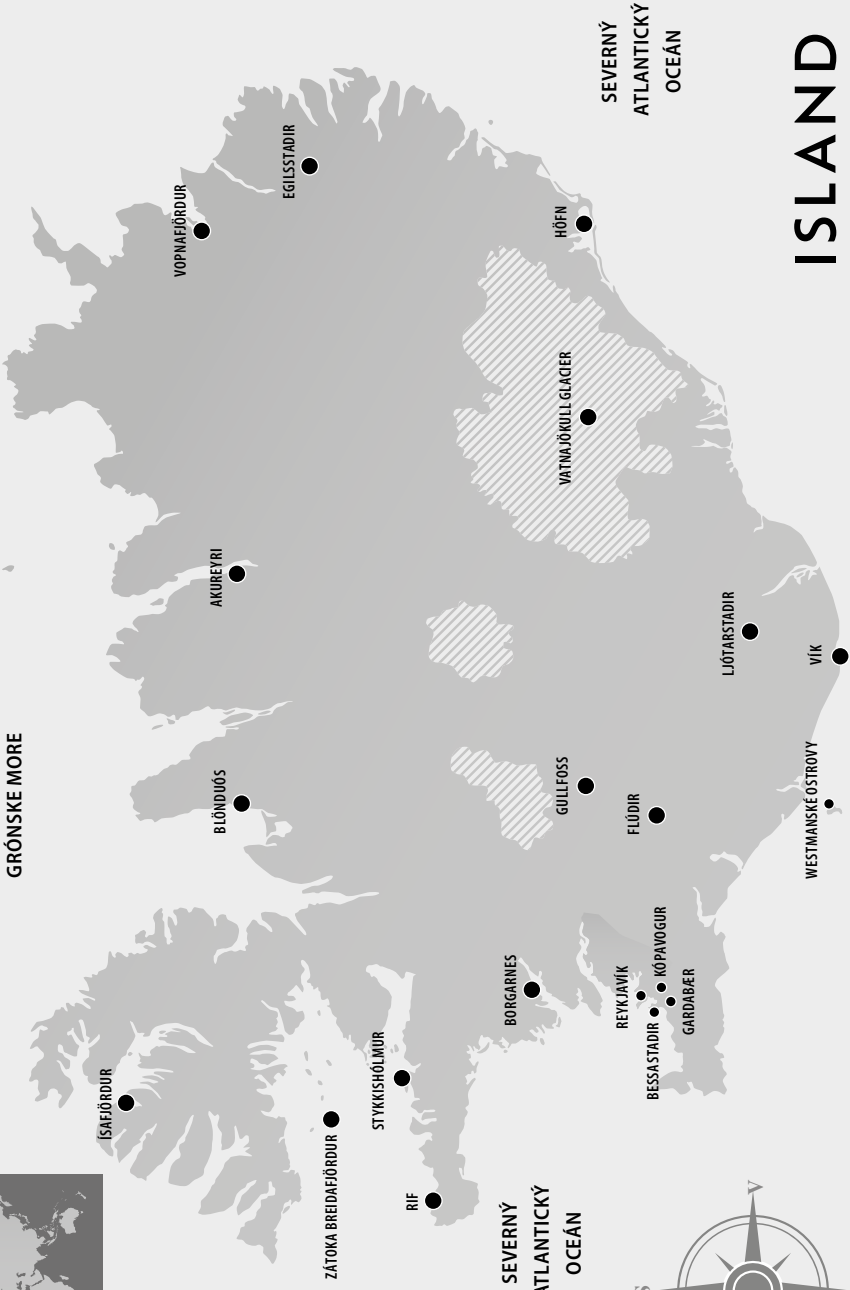
SPRAKKAR (podstatné meno v množnom čísle):

staroislandské slovo, ktoré označuje
výnimočnú alebo neobyčajnú ženu

Vyslovuje sa: SPRA-kar
(jednotné číslo: sprakki)

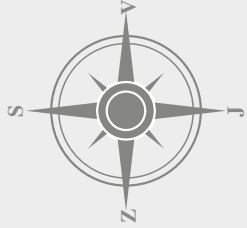

GRÖNSKE MORE

SEVERNÝ
ATLANTICKÝ
OCEÁN

SEVERNÝ
ATLANTICKÝ
OCEÁN

ISLAND

OBSAH

Poznámka autorky	9
Kapitola 1: Imigrantka na Islande	11
Kapitola 2: Pomoc pre rodičov je pomoc pre nás všetkých	34
<i>Sprakki z čias ság, ktorá sa vzoprela zvykom</i>	58
Kapitola 3: V sesterstve je sila.....	60
Kapitola 4: Sexualita bez predsudkov.....	85
<i>Stredoveká sprakki bez zábran</i>	110
Kapitola 5: Chopiť sa finančných zdrojov podniku.....	112
Kapitola 6: Zviditeľniť svoj hlas v médiách.....	136
<i>Odvážna sprakki, ktorá bojovala za prírodu</i>	158
Kapitola 7: Nájsť harmóniu v divočine.....	160
Kapitola 8: Umenie ako nástroj rovnosti	182
<i>Sprakkar, ktoré zjednotili národ</i>	207
Kapitola 9: Žiadna žena nie je sama	210
<i>Sprakki, ktorá rozbila sklenený strop</i>	232
Kapitola 10: Politika podľa jej vlastných pravidiel	235
Kapitola 11: Na dosah.....	259
Poďakovanie.....	279
Príloha 1: Zoznam rozhovorov.....	283
Príloha 2: Ďalšie zdroje	285
Poznámky na záver	289

POZNÁMKA AUTORKY

Som podnikateľka, autorka, rečníčka, matka, feministka, imigrantka a manželka islandského prezidenta. Napriek tomu, že oficiálne neexistuje funkcia prvej dámy, sa od partnerky prezidenta očakávajú, alebo dokonca vyžadujú určité povinnosti. Práve preto sú moje verejné vyhlásenia často analyzované, chválené či kritizované. Pri písaní tejto knihy som si to plne uvedomovala.

Na Islande je rola prezidenta z veľkej časti, avšak nie úplne, symbolická. Prezident je hlava štátu. Je volený, má právo veta a môže ovplyvniť tvorbu vládnych koalícií. Na čele vlády však stojí premiér a politické rozhodnutia spadajú do právomocí vlády a parlamentu. Prezident (a ako aktívna partnerka aj ja) nemá politickú platformu ani nerobí verejné vyhlásenia o rozpočtoch, zákonoch či politických stratégiách štátu.

V mnohých krajinách je problematika rodovej rovnosti prepletená s politikou a ovplyvňuje legislatívu od zdravotnej starostlivosti po vzdelávanie. Na Islande sa už nedebatuje o tom, či je rodová rovnosť dôležitá, ale o tom, ako ju dosiahnuť. Parafrázujúc bývalú prvú dámu USA Hillary Clintonovú, rodová rovnosť spadá do problematiky ľudských práv, nie politiky, preto si nemyslím, že táto kniha zastáva politické názory. To prenechám politikom.

Táto kniha je moderným portrétom krajiny a jej obyvateľov, v ktorom sú použité rozhovory a moje vlastné nepresné spomienky a dojmy. Nie je kompletná ani nestranná. Neprešla prieskumom

cieľových skupín, nezredukovali ju PR konzultanti ani ju neprikrášlili na niečo, čo by cynici mohli očakávať od osoby, ktorú volajú prvá dáma. Dúfam, že poslúži ako dôkaz toho, akú spoločnosť sme schopní vybudovať, keď sa snažíme vytvárať a zabezpečovať rovnaké príležitosti, skúsenosti a odmeny pre ľudí všetkých pohlaví.

Poznámka k hláskovaniu: Samohlásky s dĺžňami (á, í, ý atď.), ktoré islandská abeceda považuje za samostatné písmená s osobitou výslovnosťou, som v knihe zachovala. Navyše má islandská abeceda tri písmená, ktoré angličtina nepozná. Æ, ktoré sa vyslovuje ako ai, som v tejto knihe ponechala. Ð, ktoré sa vyslovuje ako anglické th v slove although, som podľa zvyklosti nahradila písmenom d. þ, vyslovované ako th v slove think, som podľa zvyklosti nahradila th. Takže aj keď som meno svojho manžela napísala ako Gudni a meno reportérky Thóra, v islandčine sa píšú Guðni a Þóra.

1

IMIGRANTKA NA ISLANDE

Oči hosta vidia veci jasnejšie*

Ak na Islande do novej práce nastúpíte v pondelok, prináša to nešťastie. Piatok je prípustný, prvý deň v mesiaci je ešte lepší (samozrejme, pokiaľ nepripadne na pondelok), no ak chcete mať naozaj úspešnú kariéru, vyhnite sa pondelku.

Môj pracovný život sa preto na tomto severoatlantickom ostrove začal v októbrový utorok. Bolo zamračené a fúkal silný vietor, typické októbrové počasie. Na Islande som bývala necelých šesť týždňov a o tomto pondelkovom pravidle som nevedela. Veľmi som sa tešila do novej práce, a keď mi generálny riaditeľ malého softvérového startupu oznámil nástupný deň, mala som pocit, že nie je vhodné navrhnúť alternatívu. Veď som predsa mala šťastie. Podarilo sa mi získať prácu v odbore, v ktorom mám skúsenosti, v krajine, ktorej jazyk som neovládala a v ktorej som okrem svojho snúbenca a jeho rodiny nepoznala v podstate nikoho.

* Glögg er gests augað: „Oči hosta vidia veci jasnejšie“ je islandské porekadlo, ktoré znamená, že niekto nový alebo návštevník vidí veci objektívnejšie ako niekto, kto už je na ne zvyknutý.

Na Island som sa presťahovala za láskou v roku 2003 ako dvadsaťsedemročná. Než som na jeseň 1998 stretla svojho terajšieho manžela Gudniho Jóhannessona, o Islande som okrem vlajky a názvu hlavného mesta nevedela nič (aj to len vďaka hodinám stráveným hraním videohry *Where in the World Is Carmen Sandiego?* na počítači Commodore 64 v osemdesiatych rokoch). Nevedela som, že Island sa už vtedy považoval za jedno z najlepších miest pre ženy na svete. Že vzácna zmes histórie, ľudí, pravidiel a šťastia vytvorili krajinu, ktorá je pravdepodobne bližšie ako ktorákoľvek iná k zlatému grálu rodovej rovnosti.

S Gudnim sme sa zoznámili na postgraduálnom štúdiu na Oxfordskej univerzite v Anglicku, dvaja cudzinci spomedzi mnohých na jednom z oxfordských kolégií, na kolégiu Sv. Antona, ktoré sa špecializuje na medzinárodné štúdiá. Mňa ako dvadsaťdvaročnú Kanadanku, ktorá vyrastala na malej farme v údolí Ottawy, jeho neznáma národnosť priťahovala. Bol tichý, mal veľa kníh a skromne málo iných vecí a nepil tak náruživý ako ostatní študenti (predpokladala som, že takí sú všetci Islandania). Zároveň bol vysoký a bezstarostný a jeho suchý, sebaironický humor, ktorý sa vyrovnal britskému, sa síce prejavil len občas, zato rázne.

Len pár mesiacov po ukončení bakalárskeho štúdia umenia v Kanade som sa presťahovala naprieč oceánom do Anglicka, pričom som využila zámienku postgraduálneho štúdia, aby som spoznala novú krajinu, ešte viac sa zadlžila a odložila rozhodnutie o tom, čo vlastne chcem v živote robiť. Moji spolužiaci sa delili na dve skupiny. Na jednej strane boli tí, ktorí podobne ako ja celý život strávili v škole a pracovali dosť tvrdo na to, aby sa dostali do najprestížnejších inštitúcií sveta. Zároveň však uprednostňovali menej produktívne aktivity (nikdy som neodmietla večer v krčme či pri

pokeri a neobťažovala som sa vypočuť si vychýrenú prednášku vtedajšieho českého prezidenta Václava Havla, lebo som vedela, že na teste nebude). Na druhej strane bola skupina vyspelejších študentov. Mnohí za Oxford obetovali všetko, dali výpoveď, krvopotne šetrili, rozbili rodiny. Prišli, aby z týchto skúseností vyťažili čo najviac.

Gudni sa, samozrejme, nielen zúčastnil na prednáške spomínaného disidenta z obdobia studenej vojny, ale na podujatí pôsobil aj ako uvádzač. V každej knihe si bez ohľadu na tému najskôr prečítal obsah pre prípad, že by sa v nej spomenul Island. Z novín si vystrihoval články na rozmanité témy ako historiografia a hrdinovia športu a starostlivo ich ukladal podľa tém do niekoľkých zakladačov, aby ich niekedy v ďalekej budúcnosti mohol použiť v článku alebo prejave (čo bolo predvídavejšie, než si budúci prezident v tom čase uvedomoval).

Takéto správanie a hrstka sivých vlasov na temene ma presvedčili, že je odo mňa starší, možno má tak zrelých dvadsaťšesť. Raz o polnoci na nejakej párty v zafajčenom, prepchatom pivničnom byte, keď som sa snažila spoznať tohto zaujímavého tichého muža trochu lepšie, len tak medzi rečou spomenul, že bol na vysokej, keď padol Berlínsky múr. V 1989 som bola ôsmačka.

„*Kolko* máš vôbec rokov?“ spýtala som sa, keď som si uvedomila, že môj odhad musel byť veľmi optimistický.

„*Trrridsať*,“ povedal s úsmevom a jemným ráčkovaním typickým pre islandčinu.

Pamätám si, ako som si pomyslela: *To nie je možné*. Bola polnoc. V kúte sa bozkávali dvaja ľudia, ktorí zrejme ani netušili, ako sa ten druhý volá. Vo vzduchu sa vznášal hustý cigaretový dym. Nieкто, kto má „*trrrridsať*“, by isto nechcel byť takto neskoro v takomto prostredí. Prikývla som, odpila si z piva a zmenila tému.

„Čo budeš robiť cez prázdniny?“

Bola ešte len polovica novembra, ale ľudia si už rezervovali letenky domov na koniec semestra.

„Pôjdem navštíviť dcéru,“ nedbalo odpovedal, akoby som sa na takú samozrejmosť ani nemusela pýtať.

Skoro som vyprskla pivo. *Samozrejme, že áno. Ak je svet zrazu tak naruby, že o polnoci flirtujem s mužom, ktorý práve načal štvrté desaťročie svojho života, potom je úplne prirodzené, že má aj dieťa a peknú, ráčkujúcu severskú rodinu na Islande, o ktorej sa za tie dva mesiace, čo ho poznám, nikdy nezmienil.* Toto mi dosť skomplikovalo môj flirt s Vikingom. *Koniec hry,* pomyslela som si, akoby táto konverzácia bola pouličným víkendovým hokejovým zápasom na ceste a jeho osobný život prechádzajúcim autom.

„Aha, jasné. A čo je s jej mamou?“ vyzvedala som.

„Tú nenavštevujem,“ odvetil a pozeral mi do očí.

Hra pokračuje.

Gudni bol môj prvý rozvedený kamarát. Svoju štvorročnú dcéru nespomenul, pretože keď prvýkrát stretnete nejakého študenta, nenapadne vám baviť sa o deťoch a on nie je ten typ, ktorý povie viac, ako musí. V tom kľúčovom vývojovom desaťročí, v dvadsiatke, dokončil svoj prvý magisterský titul, mal dieťa, oženil sa aj pokojne rozviedol a nakoniec sa presťahoval do Anglicka. Bol odo mňa o osem rokov starší, v tom čase o viac ako tretinu môjho života, no skutočnosť, že sme obaja boli študenti, nás akosi stavala na rovnakú úroveň. A vedel ma rozosmiať.

Na konci akademického roka sme už tvorili pár. O osemnásť mesiacov neskôr sme spolu žili v malom byte v Hampshire, on dokončoval doktorát z histórie a ja som pracovala v oblasti predaja a marketingu pre pomerne nóbl dvestoročnú spoločnosť, ktorá len

nedávno prestala oslovovať ľudí pani alebo slečna namiesto krstného mena. V pracovné dni Gudni často absolvoval dvaapoldňovú jednosmernú cestu vlakom a metrom do Verejného archívneho úradu (dnes Národný archív) pri Kewe neďaleko Londýna, aby si prezeral záznamy o britsko-islandských vzťahoch. Ja som pomáhala písať marketingové brožúry o tom, ako rozpoznať falšované lieky alebo prepychový tovar, a opravovala som ľudí, ktorí sa ma denne pýtali, odkiaľ zo Spojených štátov pochádzam. Po večeroch som sa učila frázy v islandčine, severskom jazyku, ktorý sa za približne tisícsto rokov od osídlenia ostrova takmer nezmenil. Moje cédečko ma naučilo užitočné frázy ako: *Kde je vlaková stanica?* (na Islande nejazdia žiadne vlaky) a *Kde nájdem pláž?* (časť krajiny leží za polárnym kruhom).

Mala som taký nejasný plán. Gudni končil štúdium, dokončoval stotisíc slov dlhú dizertačnú prácu o rybárskych sporoch v Severoatlantickom mori v dvadsiatom storočí a, pochopiteľne, chcel sa vrátiť na ostrov za dcérou Rut, o ktorej detstvo prichádzal (aj keď ju pravidelne navštevoval a väčšinu leta s ňou strávil na Islande). Ak sme chceli zostať spolu, tak jedine na Islande alebo vôbec, aspoň kým Rut nedospela. Ak by som sa tam s ním presťahovala, tak navždy. Musela by som si tam vybudovať život mimo nášho vzťahu. Nestála som o generálku. Nechcela som, aby rozchod bola najjednoduchšia možnosť, keď si budem v decembri zúfať, že je o desiatej ráno tma, alebo keď na večierku nebudem schopná porozumieť konverzácii v islandčine. Ak to malo byť hlavné predstavenie môjho života, pomyslela som si, že to sa už rovno môžeme vziať, právne sa zaviazat' jeden druhému, kým nás smrť nerozdelí.

Preto počas jedného slnečného marcového víkendu, keď sme prerušili každodennú rutinu a vybrali sa prejsť k moru v severnom

Cornwalle, som ho požiadala o ruku a on súhlasil. Bolo to len pár mesiacov po tom, čo sme sa rozhodli, že čoskoro opustíme Spojené kráľovstvo a začneme spolu nové dobrodružstvo na Islande. Do kufra som prepašovala fľašu šampanského, ktorú sme vypili v penzióne, kde sme boli ubytovaní, a potom sme naše zasnúbenie oslávili rybou s hranolkami v prímorskej dedinke. Na druhý deň mu Gudniho spokojná mama do telefónu povedala: „Dúfam, že si to urobil poriadne!“ K pravým okolnostiam zasnub sa priznal až o niekoľko mesiacov neskôr.

Usúdila som, že ak sa mám presťahovať na tento odľahlý ostrov, ktorého jazyk neovládám a kde nemám prácu, môžem ísť aj bez peňazí a začať naozaj odznova. Speňažila som svoje akcie spoločnosti, v ktorej som pracovala, a naplánovala som si stodenný sólo výlet. Mala som začať na Transsibírskej magistrále cez Rusko a Strednú Áziu a skončiť šesťtýždňovým putovaním s batohom po juhovýchodnej Ázii.

Na Island som sa prisťahovala 21. augusta 2003, takmer desať rokov pred narodením môjho štvrtého dieťaťa. Kým ja som žila z pätnásťkilogramového batohu, pila mango lassi, jazdila na ťavách a spala pod moskytiérami, Gudni odovzdal svoju doktorandskú prácu a našiel nám malý jednoizbový byt na prenájom v štvorposchodovej budove neďaleko Islandskej univerzity v centre Reykjavíku. Rut, ktorá mala vtedy deväť rokov, u nás každý druhý víkend spávala na rozťahovacom gauči.

Niekoľko dní po prisťahovaní si Gudni všimol v miestnych novinách inzerát na miesto marketingového špecialistu v spoločnosti, kde komunikovali hlavne v anglickom jazyku. Prácu

som dostala a začala som v ten veterný októbrový utorok. Už po šiestich týždňoch v krajine som mala to šťastie, že som si našla dobrú prácu, aby som nás dokázala finančne podporovať, zatiaľ čo Gudni získal postdoktorandskú pozíciu na univerzite. Začala som venovať osem hodín z týždňa intenzívnemu kurzu islandčiny. Zistila som, že môžem úplne zbaliť svoj dáždnik, dôležitý doplnok v Spojenom kráľovstve, no s islandským vetrom zápasiť nedokáže. Kúpila som si preukaz na autobus, ktorý ma vozil do práce a z nej (spravidla s inými prisťahovalcami, dôchodcami, stredoškólakmi alebo tými, ktorí z toho či onoho dôvodu nemali vodičský preukaz). Obdivovala som dlhé jesenné západy slnka nad zálivom Faxaflói a prebúdza sa pri pohľade na zasneženú horu Esja, ktorá sa týčila nad mestom.

Zažívala som vzrušenie, ktoré predstavuje prvý kultúrny šok, keď je všetko nové a napínavé. Áno, presťahovala som sa kvôli láske, no zároveň som tu zarábala, učila sa jazyk a začínala som nachádzať vlastný zmysel života na Islande. Už vtedy som vedela, že prídu chvíle, ktoré si budú vyžadovať trpezlivosť a vytrvalosť, ale aj to, že sa mi tu bude páčiť.

V startupoch často dominujú muži, najmä v softvérovom priemysle. Keď som na jeseň pred takmer dvadsiatimi rokmi nastúpila do firmy, bola som pätnásty zamestnanec a štvrtá žena. Firma, ktorú založili bývalí zamestnanci spoločnosti Icelandair, navrhuje softvér pre letecké spoločnosti. Ideálne prostredie na prvé kroky od cudzinky k Islandanke. Vymenila som čaj s mliekom za silnú čiernu kávu a formálne oblečenie a podpätky za kaki nohavice a bavlnené tričká. Keď sa začali skracovať dni, kolegovia tolerovali moje

reptanie o prichádzajúcej tme a zime. Ako rodení obyvatelia najsevernejšieho hlavného mesta sveta, kde zemepisná šírka spôsobuje extrémne posuny denného svetla, od prakticky dvadsaťštyri hodín trvajúceho svetla v júni až po 21. december, keď slnko vychádza o 11.22 a zapadá o 15.29, si uvedomovali, že sa to zhorší (tma aj reptanie!). Napriek tomu, že som ešte veľmi neovládala jazyk, považovali ma za člena tímu, privítali do skupiny ľudí, ktorí robili niečo zábavné, vzrušujúce a nové. Bola som dostatočná bifloška na to, aby som sa zaradila medzi programátorov, dosť ležérna na to, aby som zapadla medzi mužov, a dosť mladá na to, aby som si v piatok večer vyrazila. Mali sme malú kuchynku, v ktorej sme si mohli pripravovať vlastné obedy, a izbu plnú vankúšov s DVD prehrávačom, kde mohli zamestnanci nechať deti, ak bola škola zatvorená. Na mojom pracovisku v Británii sme také niečo nikdy nevideli.

Naša generálna riaditeľka patrila medzi jediné štyri ženy v spoločnosti. Mala skúsenosti z bankovníctva, ale tu pôsobila ako generálna riaditeľka, finančná riaditeľka, riaditeľka ľudských zdrojov a mala množstvo ďalších povinností vrátane informovania predstavenstva spoločnosti o jej vývoji. Predstavenstvo sa stretávalo v jedinej konferenčnej miestnosti našej spoločnosti každých pár mesiacov na konci pracovného dňa, približne päť ľudí popíjalo silnú kávu a pochutnávalo si na miestnom pečive objednanom na túto príležitosť.

Predsedičkou správnej rady bola tridsiatnička Halla Tómasdóttir. Niekoľko rokov strávila v korporátnom svete v USA, vrátila sa na Island, kde sa jej naskytili rôzne príležitosti v oblasti obchodu a financií, a založila si rodinu. Prvýkrát som ju stretla, keď som prechádzala okolo jedného zo zasadnutí správnej rady. Práve sa vrátila z materskej dovolenky s druhým dieťaťom a predsedala

zasadnutiu, zatiaľ čo dojčila dieťa. V tomto testosterónom nabitom prostredí nikto ani okom nemihol, nikto si z nej nerobil „žarty“ a minimálne jeden mužský člen správnej rady neskôr hopsal s malým na kolenách, kým Halla riešila bod programu.

Na tento moment si spomínam aj po dvadsiatich rokoch. Dokázala som pretrpieť temné zimy, veterné počasie aj žalostný výber zeleniny v obchode, ak to znamenalo, že je tu takéto správanie matky s dieťaťom počas obchodného stretnutia považované za prirodzené, zdravé a úplne všedné. Mala som ešte len niečo po dvadsiatke, bola som bezdetná, bezstarostná, šťastná a veľmi spokojná so svojím životom, ale už vtedy som vedela, že ma čaká spoločenský nátlak, aby som si založila rodinu, napredovala v kariére, utvrdzovala alebo sa aspoň prispôsobila normám, ktoré by mali dosiahnuť vzdelané ženy zo strednej vrstvy, ako som bola ja. Bolo však možné, že som sa ocitla v krajine, kde by s trochou šťastia ženy mohli mať všetko?

Na konci augusta, takmer o rok neskôr, možno bol aj ten prekliaty pondelok, ma zavolali do kancelárie generálnej riaditeľky a oznámili mi, že spoločnosť musí zredukovať rozpočet. A tak som zostala zaskočená a bez práce. Počas nasledujúcich mesiacov, keď som sa usilovala nájsť si nové zamestnanie, čo sa mi na druhýkrát zdalo oveľa ťažšie, som okrem iných kontaktovala aj Hallu. Celé roky sme zostávali v občasnom kontakte. Písala som o nej článok, keď som zmenila kariéru a pracovala ako novinárka pre magazín *Iceland Review*, a vyhľadala som jej pomoc, keď sme s kamarátkou spustili svoj vlastný projekt, Iceland Writers Retreat (ďalej v texte IWR). Vždy ma povzbudzovala a pomáhala mi. Naše cesty sa naďalej pretínali.

Keď som sa ako malá bifloška snažila naučiť vlajky a hlavné mestá, myslela som si, že keďže vlajka Islandu a vlajky jeho severských bratrancov (Dánska, Nórska, Švédska a Fínska) sú si podobné, musia mať aj podobný počet obyvateľov. Pravdepodobne niekoľko miliónov alebo možno až desať miliónov? V skutočnosti je Island počtom obyvateľov jeden z najmenších nezávislých štátov. Na Nový rok 2021 ich mal len 368 590,¹ dosť málo na to, aby zaokrúhlenie aj na najbližšiu tisícku bolo našej spoločnosti na škodu. Za ten čas, čo žijem v tejto krajine, sa počet obyvateľov zvýšil o viac ako štvrtinu.

Krajinám, ktoré majú menej obyvateľov ako Cleveland v Ohio alebo Bristol v Spojenom kráľovstve, je odpustené, že majú komplex malého národa (ďalej v texte KMN). (Vyrastala som v Kanade, ktorá má napriek svojej veľkosti a počtu obyvateľov tiež KMN kvôli blízkosti k oveľa väčšiemu južnému susedovi, takže mám pre tento neduh celkom prirodzenú náklonnosť.) Na Islande sa KMN prejavuje zdravým záujmom o to, ako často sa krajina spomína v zahraničných médiách alebo čo si aj tá najmenšia celebrita myslí o svojich skúsenostiach po návšteve krajiny („Ako sa vám páči na Islande?“ je najzávažnejšia otázka, na ktorú môže návštevník odpovedať, a mala by sa brať rovnako vážne ako: „Som v tom tučná?“).

Je ťažké dostať sa na vrchol mnohých svetových rebríčkov, ak ste malí. Island sa v globálnych rebríčkoch často neuvádza len preto, lebo dostupné údaje nie sú dostatočne rozsiahle. Ak vám dosiahnuť sedemciferný počet obyvateľov potrvá ešte desaťročia, ak nie storočia, najlepším (a najčastejším) spôsobom, ako prejavíť trochu národnej hrdosti v globálnom kontexte, je odvolávať sa na štatistiku na obyvateľa. Máme vysoké HDP, rozsiahle investujeme do umenia a významne prispievame k medzinárodnému rozvoju